

Helena Villar Janeiro\*

### Autopoética

Supoño que arribei á poesía buscando a identidade tan pronto descubrín que no mundo había un ser que era eu e me descoñecía.

Ser poeta é o meu xeito de percibir a vida, moi complexo e irreducible a unha explicación que disecciona e empobrece a gran vitalidade do sentir.

Ser poeta é someterme ós impulsos que saen das grandes tensións e me colocan fronte a min mesma e fronte ó mundo.

Ser poeta diferénciame e confúndeme cos límites nun gran proceso osmótico no que nada é alleo.

Ser poeta conforma esa unidade que me evita a gran fragmentación nesa unidade esférica que protexe do caos.

Ser poeta é navegar comodamente entre constantes líricas: a saudade, tristeza permanente por algo perdido que non se tivo sequera; a morte, supremo momento de transformación do dinámico en eterno; o amor, liberador e guía do entretanto; a terra e a paisaxe, parte aglutinadora cara atrás e cara adiante; o mar, a redondez, o gran tamaño e a envoltura.

---

\* Helena Villar Janeiro naceu en Becerreá (Lugo) en 1940. É profesora de Lingua e Literatura Galega en Santiago de Compostela.

Poeta, narradora e colaboradora de prensa, destina parte da súa creación ós nenos. Os seus libros *Ero e o Capitán Creonte* e *A canción do Rei* foron incluídos no catálogo *White Ravens* da *Internationale Jugendbibliothek* de Munich en 1990 e 1994, respectivamente.

Algúns libros:

Poesía: *Alalás* (1972), *O sangue na paisaxe* (1980), *No aló de nós* (1981), *Rosalía no espello* (1985), *Festa do corpo* (1994).

Narrativa: *Morrer en Vilaquinte* (1980), *O enterro da galiña de Domitila Rois* (1991).

Algúns premios: Patronato Rosalía de Castro (ensaio); Manuel Antonio, Galicia e Eusebio Lorenzo (poesía); Galicia, Breogán e Modesto Rodríguez Figueiredo, en narrativa; Puro de Cora, en xornalismo.

Ser poeta permitiume emerxer do pozo escuro e frío que me precede, vivir da fonte irracional do alimento poético e presentir ese fluír permanente que me ha sobrevivir.

Ser poeta axudoume quizabes a abrir antes ese tróptico arcano do amor, do tempo e mais do olvido.

E ser poeta, en fin, ensinoume a adoptar un compromiso coas causas que aínda precisan da solidariedade, entre elas o meu pobo e a súa lingua.

## Tras da dorna de Ulises

Me vine aquí a cantar con las campanas,  
que viven en el mar,  
que suenan en el mar,  
dentro del mar.

Pablo Neruda

### I

Sartaxes dorme virxe  
como unha noiva alada entre gaiotas  
cos xardíns, cos morangos e as froitas en alfaias  
e coa dorna de Ulises entre a escuma.

Non hai mentira azul  
que me arrastre ás túas augas.  
Hai pulsación edénica  
e un soño de cristal  
por entre as esmeraldas do silencio.

Sexa a campá sen voz da sima túa,  
o paxaro mollado,  
a oración,  
ou a rosa,  
quen me cinga a guirlanda nos cabelos  
da espera.

### II

¡Como me medro en ti, oh mar, e me renovo  
en cada gota, en cada gran area  
e na media verdade das cores  
da túa pel de cristal!

No verde azul que quere ser pupila  
do teu ollo de mar,  
vólvome transparente  
coa ingravidez do peixe que se escorre  
na tona do silencio  
e preparo os amores  
e o búcaro encarnado  
para Ulises...

Dime, oh mar,  
qué fixeches na ausencia  
co cofre dos lirismos abrollados á luz  
polas mil regandixas do crepúsculo.

Repouso azul, desexo de existencias  
e ourive de reloxios,  
dime que tes gardado para min  
a Ulises nas escumas.

### III

Toco esta soidade tan amante  
como os días máis claros  
e os pétalos da rosa.

Sinto a dor de tecer e destecer  
a esvarar polos dedos  
e teño os labios cansos  
de soprar bolboretas contra o aire.

E percorro xa núa a túa area,  
durmo o meu soño azul  
e navegote, oh mar,  
co corpo aberto.

### IV

Silente mar, recórtame na tarde,  
co gume horizontal do teu coitelo.

Debúxame na area como froita madura,  
cállame e petríficame  
no tornasol dos nácares.

Esténdeme o cabelo pola color do aire,  
péchame o voo con todas as gaivotas  
e lévame na dorna das escumas  
onde gardas a Ulises.

E mañá saberame a boca a mar  
e o día será branco e será lene  
igual que as ás do vento  
e estará acugulado  
de campás e de rosas.

O cadrinfollo,  
a abella  
e o paxaro  
canda os tombos da espuma  
mudecerán os remos  
e inzará a claridade.

E Ulises ha bogar co seu silencio  
e a forza dun titán  
traendo no seu colo unha humidade nova  
e esquivando pereno nas sereas  
que ergueron os seus cantos ás alturas.

## V

Desde que Ulises me acariñe os seos  
e me fecunde o ventre  
ben sazonado nos recantos verdes  
do teu colo de mar,  
eu xa non soñarei con ledaíñas,  
rouqueiras,  
espenucas,  
furnas,  
fríos...

Cando traías a Ulises  
entre as rachadas sabas das túas ondas,  
tendida,  
virxinal,  
posuída  
e fecunda,  
durmirei anegada de escumas nas illargas.

*Helena Villar Janeiro*